

Võru maakonnas Rõuge vallas Tootsi-Ortima kinnistu (registriosa nr 190241, katastritunnus 69702:002:0370; edaspidi Tootsi-Ortima kinnistu) eraldisel 16 metsakaitseekspektiisi akti alusel lubatud sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Osaühing Pressi volitatud esindaja Janek Jaaska 30.06.2024 esitatud kahjustusest teatatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Tootsi-Ortima kinnistu eraldisel 16 metsakaitseekspektiisi akti alusel lubatud sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Sanitaarraie registreerimisel arvestada järgmise keskkonnameetmega:

1.2.1 Elustiku mitmekesisus eraldisel 16 lubatud sanitaarraiega tekkivas 0,84 ha suurusel lagedal alal säilib, kui raie tegemisel jäetakse raielangile hektari kohta alles vähemalt 20 tihumeetrit puid, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KMH algatamata jätmise otsusest 14 päeva jooksul väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Osaühing Pressi volitatud esindaja Janek Jaaska esitas 30.06.2024 Keskkonnaametile metsateatise, millega teatab Tootsi-Ortima kinnistu eraldisel 16 (pindalal 0,84 ha) metsakahjustusest. Metsateatis on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse numbri 50001045216 all.

Eraldisel 16 kahjustusest teatatud alal on metsakaitseekspektiisi akti alusel lubatud sanitaarraie eraldisel 16 hukkunud puistus pindalal 0,84 ha, hinnangulise raiemahuga 210 tm;

Eesti looduse infosüsteemi EELIS (edaspidi *EELIS*) andmetel asub Tootsi-Ortima kinnistu Haanja looduslal, Haanja linnualal ning Haanja looduspargi Tavaala piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas antud tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja

4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes antud tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Tootsi-Ortima kinnistu eraldisel 16 kahjustusest teatatud alal on metsakaitseeksperimenti akti alusel lubatud sanitaarraie (*edaspidi ka kavandatav raie*) hukkunud puistus pindalal 0,84 ha, hinnangulise raiemahuga 210 tm. Kahjustuse maht antud puistus tagavarast on 69%, tervete puude täius on ca 13%. Alal levib kuuskedel tugev kuuse-kooreüraski kahjustus, lisaks palju tormikahjustust (murd, heide) ja lamapuitu.

Metsakaitseeksperimenti aktiga lubatud sanitaarraie käigus raiutakse eraldisel 16 (pindalal 0,84 ha) kuuse-kooreüraski kahjustuse tõttu hukkunud puistus kõik puud, välja arvatud elustiku mitmekesisuse säilitamiseks jäetavad säilikpuud (vähemalt 20 tm/ha kohta). Sanitaarraiet tehakse metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks, kui see ei ohusta elustiku mitmekesisust.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Tootsi-Ortima kinnistu asub Võru maakonnas, Rõuge vallas. Raie jääb alale, kus kehtib 2011. aastal kehtestatud Rõuge valla (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus kinnistu Rõuge vallas) üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Raie eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

¹ <https://rouge.kovtp.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietööga ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietööl on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöö teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietööga ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Tootsi-Ortima kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspierkonnas.

Tootsi-Ortima kinnistu eraldisel 16 metsakaitseeksperimenti aktiga lubatud sanitaarraie mõjualas (30m³) raieid registreeritud ei ole.

Antud raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldisel 16 kasvab kuuse puistu, eraldis asub jänesekapsa kasvukohatüübis.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirneval alal võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

Metsakaitseeksportiisi aktiga lubatud sanitaarraie eraldisel 16 jääb Haanja looduspargi Tavaala piiranguvööndisse. Haanja looduspargi kaitse-eesmärgid on loetletud Haanja looduspargi kaitse eeskirjas⁴. Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud Haanja looduspargi kaitse-eeskirja §-s 15.

Haanja looduspark hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Haanja linnu- ja loodusalasid.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Metsakaitseeksportiisi aktiga lubatud sanitaarraie eraldisel 16 maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud metsakaitseeksportiisi aktiga lubatud sanitaarraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Metsakaitseeksportiisi aktiga lubatud sanitaarraie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- metsakaitseeksportiisi aktiga lubatud sanitaarraie alal ega selle mõjualas ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Raie mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- metsakaitseeksportiisi aktiga lubatud sanitaarraiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- metsakaitseeksportiisi aktiga lubatud sanitaarraie ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raialal ei ole neid elemente ja raie neid ei mõjuta. Raie kogupindala on 0,84 ha, raietöö tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskorrumus. Raietöö mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Antud raie on ühekordse lühiajalise mõjuga tegevused, kestusega umbes üks kuu. Eelnimetatud tegevustega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

⁴ Vabariigi Valitsuse 22.01.2015 määrus nr 10.

Metsakaitseeksporti aktiga lubatud sanitaarraie asub Haanja looduslal ja linnualal. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Haanja looduspargi ega Haanja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Tootsi-Ortima kinnistu eraldisel 16 kahjustusest teatatud alal on metsakaitseeksporti akti alusel lubatud sanitaarraie hukkunud puistus pindalal 0,84 ha, hinnangulise raiemahuga 210 tm. Sanitaarraie käigus raiutakse eraldisel 16 (pindalal 0,84 ha) hukkunud puistu, mistõttu tekib eraldisele 16 lage ala (0,84 ha). Hukkunud puistu koristamine täiendavat metsamaastiku killustumist ja maastikuilme muutust kaasa ei too. Vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Hukkunud puistus metsakaitseeksporti aktiga lubatud sanitaarraie alal ja selle mõjualas ei asu Haanja looduspargi ega Haanja loodus- ja linnuala kaitse-eesmärgiks olevaid Natura elupaigatüüpe ega kaitsealuste liikide elupaiku, siis antud raietegevus Haanja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Metsakaitseeksporti aktiga lubatud sanitaarraie ei mõjuta oluliselt Haanja linnuala ja Haanja loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Eraldis jääb kasvukohatüüpi, kus raietöö külmunud või kuivalt pinnaselt on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta. Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

⁵Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Metsakaitseekspektiisi aktiga lubatud sanitaarraie asub Haanja looduspargi Tavaala piiranguvööndis. Alal ei esine Haanja looduspargi kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi mida raie mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Metsakaitseekspektiisi aktiga lubatud sanitaarraie on kooskõlas üldplaneeringuga, poollooduslike koosluste tegevuskavaga, kaitsekorralduskavaga ja Haanja looduspargi kaitse-eeskirjaga, looduskaitse- ja metsaseadusega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Metsakaitseekspektiisi aktiga lubatud sanitaarraie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Metsaseaduse § 28 lõike 7 punkti 3 kohaselt tehakse sanitaarraiet metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks, kui see ei ohusta elustiku mitmekesisust.

Haanja looduspargi kaitse-eeskirja § 15 lõike 4 kohaselt tuleb raie tegemisel elustiku mitmekesisuse säilitamiseks jätta raielangile, välja arvatud hall-lepikutes, hektari kohta alles vähemalt 20 tihumeetrit puid, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alaliseks. Alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasad.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhindangu järeldus

Metsakaitseekspektiisi akti alusel lubatud sanitaarraiel eraldi 16 ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana looduskaitseseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Haanja loodus- ja linnualade, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevustega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevustega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.

3. Kavandatava tegevustega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.

4. Töö tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus avaldatakse Ametlikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Margit Avikson

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond